

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

4-2023

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

A.A.Abduxalimov	
Andijon viloyatida sog'liqni saqlash muassasalari faoliyatidan.....	213
F.K.Yusupjanova	
Turli tizimli tillarda "head/bosh/ голова" somatik komponenti bilan makallarning qiyosiy-tipologik o'rganish	217
F.M.Mamadjanov	
Katta ma'lumotlar asrida milliy xavfsizlik tadqiqotlari.....	227
M.Komilova	
Imkoniyati cheklangan o'quvchilarni ta'limga jalb qilish	233
A.A.Abduxalimov	
Namangan viloyatidagi shifoxonalar faoliyati va ularning moddiy-texnik holati.....	239
I.R.Asqarov, M.M.Akbarova, Z.A.Smanova	
Portulaca oleracea o'simligining kimyoviy xossalari	242
S.M.Isroilova	
Muloqot qilish rus tilini oqitish jarayonida talabalarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish.....	249
Sh.V.Djalolov	
Umumta'lim maktab tizimida boshlang'ich sinf o'quvchilarining jismoniy tayyorgarligi va organizmning funksional holatining monitoringi.....	253
A.A.Qambarov	
Marg'ilonlik katta ashula darg'alari.....	260
D.T.Samatov	
Falsafa fanini o'qitishda multimedaviy storitellingdan foydalanishning samaradorligi.....	265
A.U.Azimov	
Yuksak axloqiy yoshlarni tarbiyalashda fuqarolik jamiyatining o'rni	269
A.A.Ahrorqulov	
Oliy ta'lim tizimida korrupsiyaga qarshi kurash.....	275
D.A.Mamajonova	
Oliy ta'lim sohasida korrupsiya va korrupsiyaviy xavf-xatar tushunchalari.....	279
M.M.Mamadaliyeva	
Oliy ta'lim sohasida korrupsiyaviy xavflar tahlili	282
U.O'.Musoyev	
Buxoro xonligida yer egaligi munosabatlari va ularning xududiy tavsifi.....	286
D.Y.Tashnazarov	
Yunon-rum kurashchilarini texnik usullarga o'rgatishda umumiy va maxsus tayyorgarligi	291
M.M.Alimova	
Ikkinchi jahon urushi arafasida mehnat intizomi (Buxoro viloyati)	299
R.Sh.Bozorova	
Gidropoetonimlarning onomastik birliklar tizimidagi o'rni.....	303
E.X.Zoyirov	
Ya'qubi Charxiyning "Tafsiri" da pir-murshid tushunchasi	307
A.S.Inomov	
Ichki ishlar organlarida amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar strategiyasi.....	311
I.S.Aslonov	
O'zbekistonning mustamlakachilik davrida savdo va transport yo'llari tarixi	316
B.M.Jo'raquziev	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy siyosat masalalari	320
O.Radjabov	
Qirg'izistonda temir yo'llar tarixi	324
Y.Shukurillaev	
Sho'ro Rossiyasi tomonidan Buxoro amirligining bosib olinishi jarayonida to'plagan razvedka ma'lumotlari tahlili	330
M.M.Mamatkodiroy	
Maktablarda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodologiyasini yaratish uchun asosiy tizimli komponentlar.....	333
M.Sh.Qoraboeva	
Islom falsafasida intellektual faoliyat mezonlariga doir qarashlar tahlili	338

YUKSAK AXLOQIY YOSHLARNI TARBİYALASHDA FUQAROLIK JAMIYATINING O'RNI

РОЛЬ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В ВОСПИТАНИИ ВЫСОКОМОРАЛЬНЫХ МОЛОДЕЖИ

THE ROLE OF CIVIL SOCIETY IN EDUCATING HIGHLY MORAL YOUNG PEOPLE

Azimov Ulug'bek Abduxalilovich¹¹Ulug'bek Abduxalilovich Azimov

— Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti Farg'ona filiali dotsenti, f.f.b.f.d. (PhD).

Annotatsiya

Ushbu maqolada, mamlakatimiz ta'lim-tarbiya sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, yuksak axloqli yoshlarni tarbiyalashda huquqiy demokratik va fuqarolik jamiyatining o'rni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining bir qator qaror va farmonlaridagi ta'lim-tarbiya tahlili, yoshlarga oid davlat siyosatining amaldagi ijrosi, madaniy-ma'naviy merosni o'rganish va undan samarali foydalanish, yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirish va milliy ruhda tarbiyalashda e'tibor qaratiladigan falsafiy omillar haqida ma'lumotlar berilgan.

Аннотация

В данной статье реформы, реализуемые в сфере образования нашей страны, роль правового демократического и гражданского общества в воспитании высоко нравственной молодежи, анализ образования в ряде решений и указов Президента Республики. Узбекистан, фактическая реализация государственной политики в отношении молодежи, изучение культурно-духовного наследия и его эффективное использование, развитие ценностного отношения молодежи к демократическим процессам, а также философские факторы, которые следует учитывать при воспитании ее в передается национальный дух.

Abstract

In this article, the reforms implemented in the field of education of our country, the role of legal democratic and civil society in the education of high moral youth, the analysis of education in a number of decisions and decrees of the President of the Republic of Uzbekistan, the actual implementation of the state policy on youth, the study of cultural-spiritual heritage and its effective use, the development of axiological attitude of young people to democratic processes, and the philosophical factors that should be taken into account when educating them in the national spirit are given.

Kalit so'zlar: intellektual salohiyat, demokratik jarayonlar, aksiologik munosabat, fuqarolik jamiyati, ijtimoiy taraqqiyot, madaniy-ma'naviy meros, taraqqiyot strategiyasi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik, milliy va umuminsoniy qadriyatlar.

Ключевые слова: интеллектуальный потенциал, демократические процессы, ценностные установки, гражданское общество, социальное развитие, культурное и духовное наследие, стратегия развития, малый бизнес и частное предпринимательство, национальные и общечеловеческие ценности.

Key words: intellectual potential, demokratik processes, axiological attitude, civil society, social development, cultural and spiritual heritage, development strategy, small business and private entrepreneurship, national and universal values.

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlar xalqimizning barcha sohalaridagi intellektual salohiyatini yangicha dunyoqarash bilan o'zgartirib, yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirishga olib keldi. Bu jarayonda xalqimizning ma'naviy xotirasi qayta tiklandi, yoshlarning ijtimoiy faolligi zamon bilan hamnafas bo'lib, ma'naviy hayotning turli-tuman jabhalarida falsafiy omillari namoyon bo'la boshladi. Davlatimiz rahbari Sh.M.Mirziyoyev yoshlarimizga o'z ishonchini bildirar ekan, "Faqat zamonaviy bilim va kasb hunarlarni puxta egallagan, mustaqil fikrlaydigan, doimo el-yurt taqdiriga daxldorlik tuyg'usi bilan yashaydigan siz, aziz yoshlarimiz, maydonga dadil chiqib, bugungi kunda hayotning o'zi oldimizga qo'yayotgan vazifalarni hal etishga qodirsiz" [5; 537-b], - deydi. Bunday sharoitda yoshlardagi ijtimoiy faollikka qaratilgan tashabbus va g'ayrat, sabr-toqat va matonat, shijoat va ijodkorlik tuyg'ularini qo'llab-quvvatlash, yangi milliy komponentlarini rivojlantirish juda katta ahamiyatga ega. Yurtimizda uzoq yillar davomida qaror topib kelgan va shakllangan axloqiy tasavvurlar, ma'naviy ko'nikmalarni

yoshlar ruhiyatida tiklash va yangi zamon talablari asosida rivojlantirish katta ijtimoiy muammoga aylandi. Bu yo'lda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining bir qator qaror va farmonlari muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Yurtimizda O'zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi (yangi tahrirdagi) Qonuni (2016-yil 14-sentabr), 2017-yil 14-martdagi "O'rta maxsus kasb-hunar ta'limi muassasalari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2017-yil 18-iyuldagi "O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini takomillashtirishga doir kompleks chora-tadbirlar to'g'risida"gi, 2017-yil 28-iyuldagi "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish va sohani rivojlantirishni yangi bosqichga ko'tarish to'g'risida"gi, 2017-yil 13-sentabrdagi "Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ'ib qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorlari hamda 2017-yil 5-iyuldagi "Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi, 2018-yil 25-yanvardagi "Umumiy o'rta, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2018-yil 27-iyundagi "YOSHLAR – KELAJAGIMIZ" Davlat dasturi to'g'risida"gi farmonlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 23-fevraldagi "Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarorlarining qabul qilinishi yoshlarimizning ijtimoiy faol qatlamga aylanishiga xizmat qildi.

Ushbu huquqiy-me'yoriy hujjatlar negizida yoshlar va ularning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirishga qaratilgan falsafiy omillar aks etdi. Buning uchun "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi" ishlab chiqildi va unda yoshlar masalasi ham kun tartibiga qo'yildi. Prezidentimizning bu konseptual g'oyasi qanchalik to'g'ri va ulkan nazariy, metodologik ahamiyat kasb etganini ijtimoiy hayot tajribasi isbot qilmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Fuqarolik jamiyati bevosita odamlarda, yoshlarda hayotga, o'z kasbi va mashg'ulot turlariga yangicha ijtimoiy munosabatning shakllanib borayotganidan, ijtimoiy faolligida yangicha o'zgarishlar sodir bo'layotganidan darak beradi. Yoshlarda o'z mehnat faoliyati, turi va mashg'ulot yo'nalishida ijtimoiy faollik bo'lmasa, tafakkur qonunlari asosida hayotga munosabat bo'lmasa, ularning xatti-harakatlarida umidvorlik, samaradorlik va shukrona mehnat jarayoni sodir bo'lmaydi.

Mamlakatning ijtimoiy sohalarini isloh qilishga qaratilgan tadbir va choralarning barchasi xalqimiz va yoshlarimiz hayotini, kelajagini go'zallashtirish, ma'naviy yuksaltirish, axloqiy tafakkuri, dunyoqarashi va ongi yuksak bo'lgan shaxslarni voyaga yetkazishga qaratilgan. Shu tarzda mustaqil O'zbekistonning jahon hamjamiyatida o'z o'rniga ega bo'lishida Harakatlar strategiyasi muhim ahamiyat kasb etdi. Shuning uchun ham yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini yuksak insoniylik tuyg'ulari asosida kamol toptirish, jahon tajribasi bilan tanishish kabilar shakllana boshladi. Shu bois jamiyat taraqqiyoti va yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirish, dunyoqarashi, ma'naviyati, axloqiy tafakkurini vayronkor g'oyalar ta'siridan saqlab qolish muhim ijtimoiy vazifa sifatida kun tartibiga qo'yildi.

O'zbekistonni yangilash va rivojlantirishning Harakatlar strategiyasi barcha iqtisodiy, ijtimoiy, mafkuraviy jarayonlar, islohotlar uchun nazariy asos bo'ldi va yoshlarning ijtimoiy faolligining oshishi, yangilanishi va rivojlanishiga olib keldi.

Bu konsepsiya nafaqat millat va mamlakat ijtimoiy-tarixiy tajribasi, shuningdek, yoshlarga qaratilgan faollikning ijtimoiy amaliyotida Sh.M.Mirziyoyev tomonidan ko'rsatilgan metodologik asoslar yangi va original konsepsiya namunasi bo'ldi. Bunda yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirishga qaratilgan va ilgari surilgan konsepsiya axloqiy tafakkurning ijtimoiy mohiyatini ochib berishda juda muhim ahamiyat kasb etdi. Bu konsepsiya, bir tomondan, yoshlarning ijtimoiy faol qatlam sifatida jahon hamjamiyatida o'z o'rniga ega bo'lishiga, ikkinchi tomondan esa, yoshlarning o'zlari xohlagan kasb-hunar egalari bo'lib yetishishiga keng imkoniyatlar ochib berdi.

Ijtimoiy taraqqiyot jarayonida har bir millatning ma'naviy dunyosi, axloqiy o'g'itlari, huquqiy madaniyati, falsafiy merosi, siyosiy mentaliteti va boy ana'analarga uzviylashgan ijtimoiy faolligi alohida o'rin tutadi. Bular, o'z navbatida, ijtimoiy muhitning tarixiyligi va haqqoniyligini saqlab qolishga, jamiyatda yoshlarni o'z «men»iga ega bo'lishga chorlaydi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Mamlakatimizda har tomonlama rivojlangan, yuksak axloqiy madaniyatga ega bo'lgan yoshlarni tarbiyalab voyaga yetkazish huquqiy demokratik va fuqarolik jamiyatining maqsadidir. Shu boisdan "yoshlarimiz haqli ravishda Vatanimizning kelajagi uchun javobgarlikni zimmasiga olishga qodir bo'lgan, bugungi va ertangi kunimizning hal etuvchi kuchiga aylanib borayotgani barchamizga g'urur va iftixor bag'ishlaydi". [3; 13-b]

Bu borada jahon bilan hamnafas bo'lib, o'z oldiga qo'ygan maqsadlarini amalga oshirish yo'lida ildam qadam tashlayotgan O'zbekiston o'zining tarixi va o'tmish falsafiy merosiga asoslanib, yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish jarayonida ularni zamonaviy fan-texnika yutuqlari bilan boyitib, barcha sohalardagi islohotlarda milliy o'zligini anglagan komil insonni kamol toptirishga intilmoqda. Barcha sohalarda bo'layotgan ijobiy o'zgarishlar, o'z navbatida, yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirishga, unda voqelikka nisbatan nafis his-tuyg'ularni, go'zal insoniy fazilatlarini, milliy va mafkuraviy qarashlarni zamonaviy ruhda shakllanishiga olib kelmoqda.

Bugungi kunda yoshlarning ma'naviy-ma'rifiy va axloqiy-ruhiy qiyofasi o'zgardi. Ularda dunyoviy va diniy qadriyatlar uyg'unligi shakllandi. Bu jarayon ijtimoiy faollikni rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda:

- insonning dunyoga kelganidan boshlab shaxs sifatida rivojlanishi uchun barcha imkoniyatlarning jamiyatimizda mavjud ekanligi;
- yoshlar va ularning ijtimoiy faolligi, sa'y-harakatlari uchun barcha shart-sharoitlarning qonun doirasida belgilab berilganligi;
- mehnatga bo'lgan munosabatda yangicha muhitning shakllanganligi va har kim o'z mehnatini qadrini o'zi baholay olishining imkoniyati yaratganligi;
- qadriyatlarni tiklanishi natijasida yoshlarning hayotga nisbatan yangicha dunyoqarashning shakllanganligi.

Yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirishda, avvalo, mehnatning mohiyatini anglab yetish, jamiyatimiz ijtimoiy sohasidagi muammolarning yechimini izlab topish, ijtimoiy tafakkurimizda hayotni teran idrok etish, mustaqil fikrlay olish va ro'y berayotgan hodisalarni xolisona baholay olish qobiliyatini kuchaytirish maqsadga muvofiqdir.

Shuningdek, yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirish va milliy ruhda tarbiyalashda quyidagi falsafiy omillarga e'tibor qaratish joizdir:

1. Fuqarolik jamiyati g'oyalarini ijtimoiy faollik bilan uzviyligini ta'minlagan holda yoshlar dunyoqarashini ijtimoiy hayotga yo'naltirish, ularda ertangi kunga ishonch hissini milliy g'urur, milliy iftixor, Vatanga muhabbat, yurtga sadoqat, elga hurmat tuyg'ulari bilan bog'lash;

2. Barcha davlat tomonidan yaratilayotgan imkoniyatlardan yoshlarning unumli foydalanish ko'nikmalarini shakllantirib, ijtimoiy faolligini ezgulik va nafosat tuyg'usi asosida qaror toptirish;

3. Yoshlarda barcha yer yuzidagi insonlarni millati, irqi, dini, tili, jinsi, ijtimoiy kelib chiqishi, egallagan mavqeidan qat'iy nazar hurmat qilish, bahamjihat ijtimoiy faoliyat olib borishga qaratilgan dunyoqarashini shakllantirish;

4. Har bir ota-ona endigina dunyoga kelgan go'dakning qalbidagi sof hissiyotni ijtimoiy tafakkur va madaniyat ideallari bilan boyitib, unda musaffo tabiat havosidan boshlab, farovon turmush va go'zal hayot barpo etish hissiyotini milliy ruhda tarbiyalashi lozim.

Bunday omillarning barchasi ijtimoiy hayotimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-siyosiy ishlarning mehnat faoliyati bilan hamohangligi, uyg'unligi, birligini ko'rsatadi.

Madaniy-ma'naviy merosni o'rganish va undan samarali foydalanish siyosiy, g'oyaviy, mafkuraviy ahamiyat kasb etayotgan hozirgi davrda yoshlarda ijtimoiy faollikni oshirishga alohida e'tibor berish, sharq mutafakkirlari, olimlari va yozuvchilarining falsafiy, ijtimoiy-ruhiy qarashlarini tadqiq qilish, ularning tarixiy-falsafiy fanlar rivojiga qo'shgan hissalarini o'rganish, hozirgi zamon ijtimoiy taraqqiyoti oldida turgan dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirish masalalaridan biri joylarda bir xilda ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarning o'rganilmayotganligidir. Aslini olganda, bunday faoliyat milliy qadriyatlarimiz bilan uyg'unlashgan holda uzoq tarixga borib taqaladi. O'zbek xalqi Markaziy Osiyoda eng boy va qadimiy iqtisodiy va ma'naviy merosga ega xalq, chunki uning ajdodlari uch ming yil davomida mintaqaning eng qulay serhosil, serquyosh va sersuv qismini insoniyat moddiy va ma'naviy madaniyatining ulkan maskanlaridan biriga aylantirganlar, bizga meros sifatida o'nlab madaniyat va ma'rifat markazlari, minglab falsafiy, estetik, adabiy, dunyoviy

va ilmiy asarlar qoldirganlar. Xususan, zardushtiylikning muqaddas kitobi «Avesto», Imom Ismoil Buxoriyning hadislar kitobi «Jome' as-sahih», Alisher Navoiyning «Avliyo ul-anbiyo», Islom dinining muqaddas kitobi «Qur'oni Karim», Sharofiddin Ali Yazdiyning «Zafarnoma», Ibratning «Farg'ona tarixi» va boshqa nodir kitoblaridagi ijtimoiy faollik masalalari yoshlarimiz qalbidan ayni paytda chuqur joy olishi lozim. [7;8;9]

Umuman olganda, yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirishda yangi texnika, texnologiya va fan yutuqlari, ayniqsa, zamonaviy mehnatga munosabat masalalari, ularning yaratuvchanlik qobiliyatlari ijtimoiy ahamiyatga molik jarayon hisoblanadi.

Jamiyat iqtisodiy hayotida institutsional, funksional o'zgarishlar insonni yanada bunyodkorlikka, innovatsiyalar yaratishga yo'naltirmoqda va iqtisodiy faollikni innovatsion estetik shakli, faollikni nazariy turlari shakllanishiga sabab bo'lmoqda. Yoshlarning faoliyati intensivlashib, birgina iqtisodiy faolligida ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, turizm sohasidagi yangiliklar sifatida namoyon bo'lmoqda. Qadimdan kishilarning madaniy-estetik qadriyatlar yaratishga intilishi xo'jalik yuritish, iqtisodiy ishlab chiqarish yoki ijtimoiy munosabatlar, real hayotiy ehtiyojlardan kelib chiqqan. Ushbu ehtiyojlar inson iqtisodiy faolligining xarakterini, mohiyatini belgilab bergan, shuning uchun ham g'arbda yashagan xalqlar sharqda yashagan xalqlarnikidan keskin farq qiluvchi innovatsion iqtisodiyot, iqtisodiy-estetik boyliklar yaratganlar. Biroq iqtisodiy-estetik qadriyatlar negizida insonning badiiy-estetik, ma'naviy, ruhiy ehtiyojlari ham yotishini unutmaslik kerak.

Xalqimiz farovonligini yaxshilashga xizmat qiluvchi innovatsion texnologiya va ishlanmalarning hayotga samarali tatbiq etilishi, ularning mualliflari va buyurtmachilariga oid munosabatlarni tartibga soluvchi qonunchilikni takomillashtirish, me'yoriy-huquqiy bazasini takomillashtirish, innovatsiya va innovatsion infratuzilmalarning yagona vakolatli organini ta'sis etish, davlat byudjeti, korxonalar va tashkilotlarning moliyaviy qo'yilmalari, homiylik va xayriya mablag'lari hisobidan rivojlantirish harakatlar strategiyasining asosiy yo'nalishlaridandir. "Xalqimiz dunyoqarashida innovatsiya muhitini yaratish eng muhim vazifamizdir. Innovatsiya bo'lmas ekan, hech bir sohada raqobat, rivojlanish bo'lmaydi. Bu sohadagi o'zgarishlarni xalqimizga keng targ'ib qilmasak, odamlarda ko'nikma paydo qilmasak, bugungi davr shiddati, fan-texnikaning mislsiz yutuqlari bilan hamqadam bo'lolmaymiz. Shuning uchun ushbu faoliyatni zamon talablari darajasida rivojlantirish yangi vazirlik, qolaversa, ushbu markazning asosiy vazifasi bo'lishi kerak", [4] dedi Shavkat Mirziyoyev.

Qayd etilganidek, jahon iqtisodiyotining tobora globalashuvi sharoitida O'zbekistonda milliy innovatsion ilmiy-texnika faoliyatini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish, qishloq xo'jaligida innovatsion texnologiyalarni keng joriy qilish, iqtisodiyotning turli tarmoqlarida innovatsion strategiyani shakllantirish masalalari ilm-fan egalari hamda qonun ijodkorlarining diqqat markazida bo'lmog'i lozim.

Umuman, innovatsion muhitni yaratilishi iqtisodiyotni tubdan o'zgarib, yangi shaklga o'tib borishidan dalolat beradi. Biror sohaga yangilik olib kirish, yangi turdagi mahsulotlarni bozorga olib chiqish va, albatta, ishlab chiqarish jarayonida innovatsion yo'ldan borish bu davr talabidir. Asosiy innovatsiya turlari: texnologik-mahsulot, texnikaning ishlab chiqarish yoki mavjudini mukammallashtirish va yangi mukammallashtirilgan texnologik jarayonlar; ijtimoiy (jarayonli) – inson turmush jarayonini yangilash (ta'lim, boshqaruv tizimi, xayriya, xizmat ko'rsatish); tashkiliy; marketing. Xususan, ishlab chiqarish va kichik biznesda innovatsiyalarni qo'llash deb, yangi ishlab chiqarish texnologiya va metodlarni yaratish, oxirgi ilmiy tadqiqotlar natijalarini amaliyotga tatbiq etish va zamon talabiga mos hamda yanada ko'proq foyda ko'rish imkonini beruvchi metodlardan foydalanish tushuniladi. [1]

Innovatsiya bu iqtisodiy borliqni, texnologik borliqni, ishlab chiqarish kuchlari va munosabatlarni estetiklashuvidir. Jamiyatdagi yoshlarning endigi iqtisodiy faolligining innovatsioniyalar davridagi namoyon bo'lishi mehnat qilishdan tortib tovar belgisigacha bo'lgan bir butun estetik kompleksni o'z ichiga oladi. Yoshlarning yaratuvchanligi, ichki impulsi, me'yoriy-huquqiy himoya va moliyaviy tayanch yuksak marralarga yetkazadi. Yoshlarning innovatsiyalar bozori sharoitida mehnat yarmarkalari va yoshlar ijod saroylaridagi faolligini natijalari texnika estetikasi, atrof-muhit estetikasi, mehnat estetikasi, ishlab chiqarish estetikasi singari estetik faoliyatlarda namoyon bo'lmoqda.

XULOSA

Fuqarolik jamiyatini rivojlanishi sharoitida yoshlarning demokratik jarayonlarga aksiologik munosabatini rivojlantirishga, ularning ma'naviyatini yuksaltirishga, ijtimoiy-iqtisodiy faollashtirishga, ularni estetik ongi, dunyoqarashi va madaniyatini rivojlantirishga katta ahamiyat berilayotganligi bejiz emas. Nega deganda, "inson o'z taqdiri sohibiga aylandi, ijtimoiy farovonlik, erkinlik va ijodiy mehnat uchun mas'ul va javobgar, shu bilan birga, siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy erkin faoliyat yuritish kafolatiga ega bo'ldi".[2; 37-b] Buning oqibatida;

*Birinchi*dan, yoshlarning mehnat va mehnat predmetlariga bo'lgan munosabati tubdan o'zgardi;

*Ikkinchi*dan, yaqin o'tmishda inson tabiiy mohiyatidan butunlay begonalashtirilgan xususiy mulkchilik ruhiyati va unga egalik maqomi qaror topdi va faollik yuzaga keldi;

*Uchinchi*dan, bu iqtisodiy faollashtirish jarayonida erkin tadbirkorlik va tashabbuskorlikning moddiy asosini tashkil qiladigan mehnatning xususiy, shu bilan birga, ijtimoiy mohiyati yanada yorqinroq namoyon bo'ldi;

*To'rtinchi*dan, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik jamiyatimiz hayotida yetakchi ijtimoiy maqomga aylandi. Endi yoshlarning iqtisodiy faolligi tufayli mehnat bilan xususiy mulkchilik va estetik omillarning uyg'unlashuvi ijtimoiy munosabatlarga ta'sir etib qolmadi, balki, yoshlarni iqtisodiy tarbiyasi, xususan, uning estetik kamolotida asosiy vositaga aylandi;

*Beshinchi*dan, hozirgi globallashuv sharoitida atrof-muhitni muhofaza qilish, uning estetik-tarbiyaviy, inson bilan sinkretik salohiyatini saqlab qolish eng muhim vazifalardan biri bo'lib qoldi. Milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida bunyod etilayotgan yangi jamiyatimiz estetik tarbiyada atrof-muhitga gumanistik yondashishni, uning qonuniyatlaridan boxabarlik va moddiy boyliklaridan ratsional foydalanishni taqozo qiladi.[13, 14]

Mamlakatimiz rivojlanishining, modernizatsiyalashuvining muhim sharti zamonaviy iqtisodiyot, fan, madaniyat, texnika, texnologiya rivoji asosida pedagogik kadrlar tayyorlashning takomillashgan tizimini amal qilishiga erishishdir. Oliy ta'limning bugungi asosiy vazifalaridan biri talaba-yoshlarni kun sayin murakkablashib borayotgan axborot - ta'lim muhiti sharoitida mustaqil ravishda faoliyat ko'rsata olishga, axborot oqimidan oqilona foydalanishga o'rgatishdan iboratdir. Buning uchun ularga uzluksiz ravishda mustaqil ishlash imkoniyati va sharoitini yaratib berish zarur. Pedagogik oliy ta'limning samaradorligini oshirish va talaba-yoshlarning o'z ixtisosliklari bo'yicha bilimlarni to'la egallashlariga erishish, shaxsning diqqat markazida bo'lishini va yoshlarning tanlagan mutaxassisliklariga monand, mustaqil, chuqur bilim olishlarini ta'minlash uchun oliy ta'lim muassasalariga yuqori malakali va o'z sohasidagi zarur bilimlarni mustahkam egallashdan tashqari, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni va interfaol usullarni biladigan, ulardan o'quv va tarbiyaviy mashg'ulotlarni tashkil etishda samarali foydalana oladigan professor-o'qituvchilar kerak. Buning uchun pedagogika-psixologiya yo'nalishida ta'lim olayotgan bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion pedagogik texnologiyalar va interfaol usullar bilan qurollantirish hamda bilimlarini boyitib borish lozim.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ahmadjonov I.X. Kichik biznes faoliyatining innovatsion rivojlanishi // "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. № 1, yanvar-fevral, 2016 yil
2. Mahmudov T. Mustaqillik va ma'naviyat.-Toshkent: Sharq, 2001. - 37 b
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. –Toshkent. "O'zbekiston", 2018, 13-bet.
4. Mirziyoyev. Sh.M. Xalqimiz dunyoqarashida innovatsiya muhitini yaratish – eng muhim vazifamiz// <http://uza.uz/politics/shavkat-mirziyeev-khal-imiz-dunye-arashida-innovatsiya-mu-it-02-12-2017>
5. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. -T.: "O'zbekiston", 1-jild, 2018, 537-bet.
6. Azimov U., Umurzakov A. HIERARCHY OF VALUES AND PERSONAL VALUES //Экономика и социум. – 2021. – №. 1-1 (80). – С. 354-355.
7. Азимов У. Фуқаролик жамияти шариоитида ёшларда демократик ислохотларга аксиологик муносабатни миллий кадрлар асосида ривожлантириш омилири //Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 8/С. – С. 296-302.
8. Азимов У., Холназарова Ш. Ёшларнинг демократик ислохотларга аксиологик муносабатини ривожлантиришнинг устувор йўналишлари //Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 8/С. – С. 480-492.
9. Азимов У. А. ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИ ВА ФАРОВОНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЁШЛАРНИНГ ДЕМОКРАТИК ЖАРАЁНЛАРГА АКСИОЛОГИК МУНОСАБАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ИНСТИТУТЛАРИНИНГ ЎРНИ ВА ВАЗИФАЛАРИ //Scientific progress. – 2021. – Т. 2. – №. 1. – С. 1558-1562.

10. Рафиқова Д., Азимов У. ТАЪЛИМНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ВА ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ОШИРИШ //Экономика и социум. – 2021. – №. 2-2 (81). – С. 167-169.
11. Рафиқова Д., Азимов У. MODERNIZATION OF EDUCATION AND INCREASING THE QUALITY OF EDUCATION //Экономика и социум. – 2021. – №. 2-2. – С. 167-169.
12. Азимов У. А., Тожибоева Г. А. ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ЖАРАЁНИДА ЁШЛАРНИНГ ДЕМОКРАТИК ҚАДРИЯТЛАР ТИЗИМИГА АКЦИОЛОГИК МУНОСАБАТИНИ РИВОЖЛАНИТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ //Экономика и социум. – 2021. – №. 11-1 (90). – С. 694-698.
13. Азимов У., Холназарова Ш. Приоритетные направления развития аксиологического отношения молодежи к демократическим реформам //Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 8/S. – С. 480-492.
14. Азимов У. Факторы развития аксиологического подхода к демократическим реформам у молодежи в контексте гражданского общества на основе национальных ценностей //Общество и инновации. – 2021. – Т. 2. – №. 8/S. – С. 296-302.
15. Rasulova S. A., Azimov U. A. FORMATION OF AXIOLOGICAL CONSCIOUSNESS IN THE ERA OF GLOBALIZATION //Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology. – 2020. – Т. 2. – №. 4. – С. 228-231.
16. Азимов У. А. ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ЖАРАЁНИДА ЁШЛАРНИНГ ДЕМОКРАТИК ҚАДРИЯТЛАР ТИЗИМИГА АКЦИОЛОГИК МУНОСАБАТИНИ РИВОЖЛАНИТИРИШНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАХЛИЛИ //ТОШКЕНТ-2021. – С. 102.
17. Азимов У. А., Умурзаков А. М., Абдурахмонов Г. З. Духовное мировоззрение и его влияние на национальные ценности //Вестник науки и образования. – 2019. – №. 19-3 (73). – С. 62-64.